

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

7. veebruar 2018*

Eelotsusetaotlus – Määrus (EL) 2015/751 – Kaardipõhiste maksetehingute vahendustasud – Artikli 1 lõige 5 – Kolme osapoolega maksekaardisüsteemi samastamine nelja osapoolega maksekaardisüsteemiga – Tingimused – Kolme osapoolega maksekaardisüsteemi poolt kaardipõhiste makseinstrumentide väljastamine „koos kaubamärgi kooskasutuse partneriga või agendi kaudu“ – Artikli 2 punkt 18 – Mõiste „kolme osapoolega maksekaardisüsteem“ – Kehtivus

Kohtuasjas C-304/16,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division'i (Administrative Court) (kõrgem kohus (Inglismaa ja Wales), kuninglik osakond (halduskolleegium) (Ühendkuningriik)) 11. aprilli 2016. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 30. mail 2016, menetluses

The Queen, taotluse alusel, mille esitas:

American Express Company

versus

The Lords Commissioners of Her Majesty's Treasury,

menetluses osalesid:

Diners Club International Limited,

MasterCard Europe SA,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta, kohtunikud C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot, S. Rodin ja E. Regan (ettekandja),

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikku menetlust ja 27. aprilli 2017. aasta kohtuistungil esitatut,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- American Express Company, esindajad: J. Turner, QC, J. Holmes, QC, *barrister* L. John, *solicitor* I. Taylor, *solicitor* H. Ware ja *solicitor* J. Slade,
- MasterCard Europe SA, esindajad: *solicitor* P. Harrison, *solicitor* S. Kinsella ja *solicitor* K. Le Croy, *advocate* S. Pitt ja *advocate* J. Bedford,
- Ühendkuningriigi valitsus, esindajad: M. Holt, D. Robertson, J. Kraehling ja C. Crane, keda abistasid G. Facenna, QC, ja M. Hall, QC,
- Portugali valitsus, esindajad: L. Inez Fernandes, M. Figueiredo, M. Rebelo ja G. Fonseca,
- Euroopa Parlament, esindajad: P. Schonard ja A. Tamás,
- Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: J. Bauerschmidt, I. Gurov ja E. Moro,
- Euroopa Komisjon, esindajad: H. Tserepa-Lacombe, J. Samnadda ja T. Scharf,

olles 6. juuli 2017. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta määruse (EL) 2015/751 kaardipõhiste maksetehingute vahendustasude kohta (ELT 2015, L 123, lk 1) artikli 1 lõike 5 ja artikli 2 punkti 18 tõlgendamist ja kehtivust ning artikli 2 punkti 2 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud American Express Company ja Lords Commissioners of Her Majesty's Treasury (Ühendkuningriigi majandus- ja rahandusministeerium, edaspidi „liikmesriigi ametiasutus“) vahelises kohtuvaidluses, mis puudutab küsimust, millistel asjaoludel tuleb kolme osapoolega maksekaardisüsteeme vastavalt selle määruse artikli 1 lõikele 5 käsitada nelja osapoolega maksekaardisüsteemidena.

Õiguslik raamistik

Määrus nr 2015/751

- 3 Määruse nr 2015/751 põhjendustes 10, 28, 29 ja 43 on märgitud:

„(10) [...] Lisaks vahendustasude vallas konkurentsieeskirjade järjepidevale kohaldamisele parandaks vahendustasude reguleerimine siseturu toimimist ja aitaks vähendada tehingukulusid tarbijate jaoks.

[...]

- (28) Kaardipõhised maksetehingud tuginevad üldjuhul kahele peamisele ärimudelile, nn kolme osapoolega maksekaardisüsteemid (kaardi valdaja, vastuvõttev ja väljaandev süsteem ning kaupmees) ja nelja osapoolega maksekaardisüsteemid (kaardi valdaja, vastuvõttev pank, väljaandev pank ja kaupmees). Paljud nelja osapoolega maksekaardisüsteemid kohaldavad konkreetset vahendustasu, enamasti mitmepoolset. Kaudse vahendustasu arvessevõtmiseks ja

võrdsete tingimuste tagamiseks tuleks kolme osapoolega maksekaardisüsteeme, mis kasutavad makseteenuse pakkujaid väljastajatena või vastuvõtjatena, käsitada nelja osapoolega maksekaardisüsteemidena ning nende puhul tuleks järgida samu norme, samas kui läbipaistvusnõudeid ja muid ärireegleid puudutavaid meetmeid tuleks kohaldada kõigi pakkujate suhtes. Võttes samas arvesse kolme osapoolega maksekaardisüsteemide eripärasid, on asjakohane võimaldada üleminekuperioodi, mille jooksul võivad liikmesriigid otsustada jätta vahendustasu piirmäära käsitlevad normid kohaldamata, kui kõnealuste maksesüsteemide turuosa on asjaomases liikmesriigis väga väike.

- (29) Väljastamisteenus põhineb makseinstrumendi väljastaja ja maksja vahelisel lepingulisel suhtel, olenemata sellest, kas väljastaja hoiab raha maksja nimel. Maksekaardi väljastaja teeb maksekaardi maksjale kättesaadavaks, võimaldab teha tehinguid terminalides või muude selliste vahendite abil ning võib tagada makse edastamise vastuvõtjale tehingute puhul, mis on vastavuses asjaomase maksekaardisüsteemi eeskirjadega. Seetõttu ei käsitata väljastamisena pelgalt maksekaartide levitamist või tehniliste teenuste osutamist, näiteks andmete töötlemist või säilitamist.

[...]

- (43) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt kehtestada ühtsed nõuded kaardipõhiste maksetehingutele ning kaardipõhiste interneti- ja mobiilimaksetele, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada [Euroopa Liidu] tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. [...]"

- 4 Määruse 2015/751 I peatüki „Üldsätted“ artikkel 1 „Reguleerimisala“ sätestab lõikes 1:

„[...]

3. II peatükki ei kohaldata järgmiste tehingute suhtes:

[...]

- c) kolme osapoolega maksekaardisüsteemide välja antud maksekaartidega tehtavad tehingud.

4. Artiklit 7 ei kohaldata kolme osapoolega maksekaardisüsteemide suhtes.

5. Kui kolme osapoolega maksekaardisüsteem annab teistele makseteenuse pakkujatele loa kaardipõhiste makseinstrumentide väljastamiseks või kaardipõhiste maksetehingute vastuvõtmiseks või mõlemaks või annab kaardipõhiseid makseinstrumente välja koos kaubamärgi kooskasutuse partneriga või agendi kaudu, käsitatakse seda süsteemi nelja osapoolega maksekaardisüsteemina. Riigisiseste maksetehingute puhul võidakse selline kolme osapoolega maksekaardisüsteem kuni 9. detsembrini 2018 siiski vabastada II peatükist tulenevatest kohustustest, tingimusel et liikmesriigis ei ületa sellise kolme osapoolega maksekaardisüsteemi raames tehtud kaardipõhised maksetehingud aastas 3% nimetatud liikmesriigis tehtud kõigi kaardipõhiste maksetehingute käibest.“

- 5 Määruse artiklis 2 „Mõisted“ on sätestatud:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

- 2) „väljastaja“ – makseteenuse pakkuja, kellel on leping maksja varustamiseks makseinstrumendiga ning maksja kaardipõhiste maksetehingute algatamiseks ja töötlemiseks;

[...]

- 10) „vahendustasu“ – väljastaja ja vastuvõtja vahelise iga otsese või kaudse (st kolmanda isiku kaudu) tehingu eest makstud tasu. Netohüvitis või muud kokkulepitud tasud arvatakse vahendustasu hulka;
- 11) „netohüvitis“ – maksete, tagasimaksete või soodustuste netosumma, mille väljastaja on saanud maksekaardisüsteemilt, vastuvõtjalt või mis tahes muult vahendajalt seoses kaardipõhiste maksetehingutega või nendega seotud toimingutega;

[...]

- 17) „nelja osapoolega maksekaardisüsteem“ – maksekaardisüsteem, mille puhul tehakse kaardipõhised maksetehingud maksja maksekontolt makse saaja maksekontole maksekaardisüsteemi, väljastaja (maksja poolel) ja vastuvõtja (makse saaja poolel) vahendusel;
- 18) „kolme osapoolega maksekaardisüsteem“ – maksekaardisüsteem, mis ise pakub vastuvõtu- ja väljastamise teenuseid ning mille puhul kaardipõhised maksetehingud tehakse maksja maksekontolt makse saaja maksekontole maksekaardisüsteemi sees. Kui kolme osapoolega maksekaardisüsteem annab teistele makseteenuse pakkujatele loa kaardipõhiste makseinstrumentide väljastamiseks või kaardipõhiste maksetehingute vastuvõtmiseks või mõlemaks või annab kaardipõhiseid makseinstrumente välja kaubamärgi kooskasutuse partneriga või agendi kaudu, käsitatakse seda süsteemi nelja osapoolega maksekaardisüsteemina;

[...]

- 24) „makseteenuse pakkuja“ – füüsiline või juriidiline isik, kellele on antud tegevusluba, et osutada makseteenuseid, mis on loetletud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2007. aasta] direktiivi 2007/64/EÜ [makseteenuste kohta siseturul ning direktiivide 97/7/EÜ, 2002/65/EÜ, 2005/60/EÜ ja 2006/48/EÜ muutmise ning direktiivi 97/5/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2007, L 319, lk 1)] lisas, või kes on [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta] direktiivi 2009/110/EÜ [mis käsitleb e-raha asutuste asutamist ja tegevust ning usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalvet ning millega muudetakse direktiive 2005/60/EÜ ja 2006/48/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2000/46/EÜ (ELT 2009, L 267, lk 7)] artikli 1 lõike 1 alusel tunnustatud kui e-raha väljastaja. Makseteenuse pakkuja võib olla väljastaja või vastuvõtja või mõlemad;

[...]

- 28) „töötlev üksus“ – mis tahes füüsiline või juriidiline isik, kes osutab maksetehingute töötlemise teenuseid;

[...]

- 30) „makselahenduse kaubamärk“ – mis tahes füüsilisel andmekandjal asetsev või digitaalselt avaldatud nimi, termin, tähis, sümbol või nende kombinatsioon, millega on võimalik näidata, millise maksekaardiskeemi raames kaardipõhised maksetehingud tehakse;

[...]

- 32) „kaubamärgi kooskasutus“ – vähemalt ühe makselahenduse kaubamärgi ja vähemalt ühe mõne muu teenuse pakkuja kaubamärgi kasutamine samal kaardipõhisel makseinstrumendil;

[...]“

6 Määruse 2015/751 II peatüki „Vahendustasud“ artiklid 3 ja 4 käsitlevad vastavalt vahendustasu tarbija deebetkaarditehingute puhul ja vahendustasu tarbija krediitkaarditehingute puhul.

7 Nimetatud määruse artikkel 5 „Kõrvalehoidumise keeld“, mis asub samuti II peatükis, sätestab:

„Artiklites 3 ja 4 osutatud piirmäärade kohaldamise eesmärgil käsitatakse vahendustasu osana mis tahes kokkulepitud tasu, sh netohüvitist, millel on vahendustasuga sarnane eesmärk või mõju ning mida väljastaja on saanud maksekaardisüsteemilt, vastuvõtjalt või mõnelt muult vahendajalt seoses maksetehingutega või nendega seotud toimingutega.“

8 Määruse 2015/751 III peatüki „Ärireeglid“ artiklid 6–12 näevad ette kaardimaksetehingutega seotud kohustused.

9 Määruse artikkel 7 „Maksekaardisüsteemi ja töötlevate üksuste eraldamine“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Maksekaardisüsteemid ja töötlevad üksused

a) on sõltumatud raamatupidamise, organisatsioonilise struktuuri ja otsuste tegemise protsessi seisukohast;

b) ei seo omavahel maksekaardisüsteemi ja töötlemistegevuse hindu ega kasuta nende tegevuste puhul ristsubsideerimist;

c) ei kohtle oma tütarettevõtjaid ja aktsionäre kuidagi erinevalt võrreldes maksekaardisüsteemide kasutajate ja muude lepinguliste partneritega ning eelkõige ei sea mis tahes nende pakutavate teenuste osutamise tingimuseks seda, et lepingupool peab aktsepteerima mis tahes muud nende pakutavat teenust.

2. Maksekaardisüsteemi registrijärgse asukoha liikmesriigi pädev asutus võib nõuda, et maksekaardisüsteemid esitavad sõltumatu aruande, mis kinnitab, et nad täidavad lõike 1 nõudeid.

3. Maksekaardisüsteemid pakuvad võimalust, et üksikute kaardipõhiste maksetehingute autoriseerimis- ja kliirimisnõumeid saab eraldada ning neid võivad töödelda erinevad töötlevad üksused.

4. Maksekaardisüsteemide kohaldatavates töötlemiseeskirjades on keelatud mis tahes territoriaalne diskrimineerimine.

5. Kasutades rahvusvaheliste või Euroopa standardiorganite välja töötatud standardeid, tagavad liidusisesed töötlevad üksused, et nende süsteem on tehniliselt koostalitlusvõimeline teiste liidusiseste töötlevate üksuste süsteemidega. Samuti ei võta maksekaardisüsteemid vastu ega kohalda äritegevuse eeskirju, mis piiravad koostalitlusvõimet teiste liidusiseste töötlevate üksustega.

[...]“

10 Määruse 2015/751 IV peatükk „Lõppsätted“ sisaldab artikleid 13–18. Artikkel 13 „Pädevad asutused“ sätestab:

„1. Liikmesriigid määravad pädevad asutused, kelle pädevuses on käesoleva määruse täitmise tagamine ning kellele on antud uurimisalased ja täitmise tagamise volitused.

[...]

6. Liikmesriigid nõuavad, et pädevad asutused teostaksid tõhusat järelevalvet käesoleva määruse täitmise üle, sealhulgas tõkestaksid makseteenuse pakkujate katseid käesolevast määrusest kõrvale hoida, ning võtaksid selle täitmise tagamiseks kõik vajalikud meetmed.“

- 11 Selle määruse artikli 14 „Karistused“ lõige 1 sätestab:

„Liikmesriigid kehtestavad õigusnormid, mis käsitlevad käesoleva määruse rikkumise eest kohaldatavaid karistusi, ning võtavad nende rakendamise tagamiseks kõik vajalikud meetmed.“

- 12 Nimetatud määruse artikkel 18 „Jõustumine“ näeb ette:

„1. Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

2. Seda kohaldatakse alates 8. juunist 2015, välja arvatud artiklid 3, 4, 6 ja 12, mida kohaldatakse alates 9. detsembrist 2015, ning artiklid 7, 8, 9 ja 10, mida kohaldatakse alates 9. juunist 2016.“

Direktiiv (EL) 2015/2366

- 13 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/2366 makseteenuste kohta siseturul, direktiivide 2002/65/EÜ, 2009/110/EÜ ning 2013/36/EL ja määruse (EL) nr 1093/2010 muutmise ning direktiivi 2007/64/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2015, L 337, lk 35) põhjendused 2 ja 6 on sõnastatud järgmiselt:

„(2) Makseteenuste valdkonna liidu õigusraamistiku läbivaatamise tulemusel võeti vastu [määrus 2015/751]. [...]

[...]

(6) Tuleks kehtestada uued nõuded, et täita õiguslik vaakum, suurendada samal ajal õiguslikku selgust ning tagada, et õigusraamistikku kohaldatakse kogu liidus järjepidevalt. [...]“

- 14 Selle direktiivi I jaotises „Sisu, kohaldamisala ja mõisted“ asuv artikkel 1 „Sisu“ sätestab lõikes 1:

„Käesoleva direktiiviga kehtestatakse õigusnormid, mille kohaselt liikmesriigid eristavad järgmisi makseteenuse pakkujate kategooriaid:

[...]

d) makseasutused;

[...]“

- 15 Selle direktiivi artiklis 4 „Mõisted“ on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

3) „makseteenus“ – I lisas loetletud üks või mitu äritegevuse liiki;

4) „makseasutus“ – juriidiline isik, kellele on antud tegevusluba kooskõlas artikliga 11 makseteenuste osutamiseks ja täitmiseks kõikjal liidus;

[...]

38) „agent“ – füüsiline või juriidiline isik, kes tegutseb makseteenuste osutamisel makseasutuse nimel;

[...]“

- 16 Direktiivi 2015/2366 I lisast „Makseteenused“ nähtub, et „[m]akseinstrumentide väljaandmine ja/või maksetehingute vastuvõtmine“ kuulub direktiivi artikli 4 punktis 3 osutatud makseteenuste hulka.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 17 Eelotsusetaotlusest nähtub, et American Express on rahvusvaheline teenuseid osutav äriühing, kes pakub koos oma konsolideeritud tütarettevõtjatega tarbijatele ja ettevõtjatele makse-, reisi-, rahavahetus- ja püsikliendiplatvormiteenuseid. Lisaks tegeleb ta kaartide väljastamise ja vastuvõtmisega kogu maailmas, kaasa arvatud Euroopa Liidus. American Express käitab koos oma tütarettevõtjatega American Expressi maksekaardisüsteemi (edaspidi „Amex“), mis on kolme osapoolega maksekaardisüsteem. Nimetatud süsteem on sõlminud liidus kaubamärgi kooskasutuse ja teenuste osutamise lepinguid, mistõttu suur hulk nimetatud maksesüsteemi tehtud tehinguid võib olenevalt sellest, millise vastuse annab Euroopa Kohus küsimusele määruse 2015/751 artikli 1 lõike 5 ja artikli 2 punkti 18 tõlgendamise kohta, kuuluda selle määruse kohaldamisalasse vastavalt artikli 1 lõikes 5 ette nähtud kaubamärgi kooskasutuse laienduse ja agendi laienduse alusel.
- 18 Liikmesriigi ametiasutus haldab Her Majesty's Treasury't (Ühendkuningriigi rahandusministeerium). Viimati nimetatud asutus vastutab lõppinstanttsina Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigile määruse 2015/751 kohaldamise, täitmise ja mis tahes muul moel rakendamise seotud kohustuste täitmise eest, sealhulgas määruse sätete rikkumise eest kohaldatavate karistuste korra kehtestamine vastavalt määruse artiklitele 13 ja 14.
- 19 American Express palus eelotsusetaotluse esitanud kohtult luba esitada kaebus „[liikmesriigi ametiasutuse] poolt kaubamärgi kooskasutuse ja/või agendi laienduse kohaldamise, täitmise või mis tahes muul viisil rakendamise kavatsuse ja/või kohustuse“ õiguspärasuse kohtulikuks kontrollimiseks (*judicial review*). Nimetatud kohus andis selleks loa.
- 20 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub selgitada, kas kolme osapoolega maksesüsteemi tuleb käsitada nii, et see väljastab kaardipõhiseid makseinstrumente kaubamärgi kooskasutuse partneriga või agendi kaudu määruse 2015/751 artikli 1 lõike 5 ja artikli 2 punkti 18 tähenduses, pelgalt seetõttu, et ta on sõlminud lepingu kooskasutuse partneriga või agendiga, sõltumata küsimusest, kas see partner või agent on eraldi makseteenuste pakkuja, kes väljastab maksekaarte, või vastupidi, kas kolme osapoolega maksekaardisüsteemi tuleb selliselt tegutsevana käsitada üksnes siis, kui nimetatud partner või agent on ise makseteenuse pakkuja ja kui ta osaleb kolme osapoolega maksekaardisüsteemis väljastajana selle määruse artikli 2 punkti 2 tähenduses.
- 21 Lisaks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kui määruse 2015/751 artikli 1 lõiget 5 ja artikli 2 punkti 18 tuleb tõlgendada nii, et kolme osapoolega maksekaardisüsteemi tuleb käsitada sellisena, et see annab kaardipõhiseid makseinstrumente välja kaubamärgi kooskasutuse partneriga või agendi kaudu nende sätete tähenduses, isegi siis, kui asjaomane kolme osapoolega maksekaardisüsteem jääb väljastajaks ja tugineb makseinstrumentide väljastamise tegevuse toetuseks ühe või mitme lisafunktsiooni täitmisel kolmandale isikule, tuleks seega hinnata ka American Expressi väidet, mille kohaselt on nimetatud sätted põhjenduse puudumise, ilmse hindamisvea ja proportsionaalsuse põhimõtte rikkumise tõttu kehtetud.

22 Neil asjaoludel otsustas High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (kõrgem kohus (Inglismaa ja Wales), kuninglik osakond (halduskolleegium) (Ühendkuningriik)) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas määruse [2015/751] artikli 1 lõikes 5 ja artikli 2 punktis 18 sätestatud nõue, et kolme osapoolega maksekaardisüsteemi, mis väljastab koos kaubamärgi kooskasutuse partneriga või agendi kaudu kaardipõhiseid makseinstrumente, tuleb käsitada nelja osapoolega maksekaardisüsteemina, kehtib ainult siis, kui see kaubamärgi kooskasutuse partner või agent tegutseb [nimetatud määruse] artikli 2 punkti 2 ja põhjenduse 29 tähenduses „väljastajana“ (see tähendab kui sellel partneril või agendil on maksjaga lepingusuhe, mille kohaselt ta kohustub varustama maksja makseinstrumendiga kaardimaksetehingute algamiseks ja töötlemiseks)?
2. Kui vastus esimesele küsimusele on eitav, kas siis [määruse 2015/751] artikli 1 lõige 5 ja artikli 2 punkt 18 on seetõttu, et nendes on sätestatud, et selliseid lepinguid käsitatakse nelja osapoolega maksekaardisüsteemidena, kehtetud ühel järgmistest põhjustest:
- a) ELTL artiklis 296 sätestatud põhjendamiskohustuse täitmata jätmine;
 - b) ilmne hindamisviga; ja/või
 - c) proportsionaalsuse põhimõtte rikkumine?“

Menetluse suulise osa uuendamise taotlus

- 23 Euroopa Kohtu kantseleisse 27. juulil 2017 esitatud taotlusega palus American Express suulise menetluse uuendamist.
- 24 Oma taotluse põhjendamiseks väidab ta, et kohtujuristi ettepanekus tehtud analüüs on väär seetõttu, et selles on jäetud arvestamata teatavad asjakohased määratlused, mis on sätestatud nii määruses 2015/751 kui ka direktiivis 2015/2366, olgugi et need kaks õigusakti täiendavad ja kuuluvad samasse seadusandlikku paketti, ja sellega nõustuvad ka käesolevas menetluses osalevad pooled. See analüüs paljastab ka ebaõige arusaama nimetatud määruse artikli 5 ulatusest, eriti selles sisalduva mõiste „vahendaja“ suhtes. Ettepaneku punkti 98 sõnastus on puudulik või siis on selles esitatud põhjendused vasturääkivad. Lõpuks laiendaks nimetatud määruse tõlgendamine viisil, mille pakub välja kohtujurist, selle määruse kohaldamisala enam kui mis tahes muu tõlgendus, mida toetavad Euroopa Kohtu menetluses osalevad pooled.
- 25 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast nähtub, et Euroopa Kohus võib kas omal algatusel, kohtujuristi ettepanekul või poolte taotlusel kodukorra artikli 83 kohaselt määrusega suulise menetluse uuendada, kui ta leiab, et tal ei ole piisavalt teavet või kui asja lahendamisel tuleks tugineda argumentidele, mille üle pooled ei ole vaieldud. Euroopa Liidu Kohtu põhikirjas ega kodukorras ei ole pooltele ette nähtud võimalust esitada kohtujuristi ettepanekule vastuseks seisukohti (28. märtsi 2017. aasta kohtuotsus, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 26 Antud juhul piirdub American Express suulise menetluse uuendamise taotluse põhjendamiseks peamiselt kriitikaga selle kohta, kuidas kohtujurist on oma ettepanekus tõlgendanud määrust 2015/751. Ent see põhjus ei kuulu nende hulka, mis eelmises punktis viidatud kohtupraktikat arvestades võiks põhjendada suulise menetluse uuendamist.
- 27 Lisaks on määruse 2015/751 sätete ulatuse üle, mille tõlgendamine on esimese eelotsuse küsimuse ese, juba vaieldud nii menetluse kirjalikus staadiumis kui ka kohtuistungil.
- 28 Neil asjaoludel leiab Euroopa Kohus pärast kohtujuristi ärakuulamist, et antud juhul on tal olemas kogu vajalik teave eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele vastamiseks ning pooled on vaieldud kõigi asja lahendamiseks vajalike argumentide üle.

29 Järelikult tuleb suulise menetluse uuendamise taotlus jätta rahuldamata.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Eelotsusetaotluse vastuvõetavus

- 30 Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjon väidavad, et eelotsusetaotlus on täielikult vastuvõetamatu esiteks põhjusel, et poolte vahel puudub tegelik vaidlus, teiseks seetõttu, et liikmesriigi kohus ei esita eelotsusetaotluses minimaalselt vajalikku teavet, kuna ei too välja olulisi faktilisi asjaolusid ega põhjuseid, miks tal tekkisid küsimused põhikohtuasjas kõnealuste sätete tõlgendamise ja kehtivuse kohta, ning kolmandaks seetõttu, et liikmesriigi ametiasutuse poolt nende sätete kohaldamise või rakendamise „kavatsuse ja/või kohustuse“ õiguspärasuse kohtulikuks kontrollimiseks kaebuse esitamine kujutab endast sellistel asjaoludel nagu põhikohtuasjas vahendit, mille abil tahetakse mööda minna EL toimimise lepingus sätestatud õiguskaitsevahendite süsteemist.
- 31 Sellega seoses tuleb kõigepealt märkida, et ainult liikmesriigi kohus, kelle lahendada on vaidlus ja kes vastutab langetatava kohtuotsuse eest, saab kohtuasja eripära arvestades hinnata nii eelotsuse vajalikkust oma otsuse tegemiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Järelikult, kui esitatud küsimused puudutavad liidu õigusnormi tõlgendust või kehtivust, on Euroopa Kohus üldjuhul kohustatud otsuse tegema (16. juuni 2015. aasta kohtuotsus, Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punkt 24).
- 32 Seega kehtib eeldus, et liidu õigust puudutavad küsimused on asjakohased. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et küsimuses osutatud liidu õigusnormi tõlgendusel või kehtivuse kontrollimisel ei ole mingit seost põhikohtuasja asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (16. juuni 2015. aasta kohtuotsus, Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punkt 25).
- 33 Alustuseks tuleb selle kohta, kas põhikohtuasja vaidlus on tegelik, märkida, et American Express palub oma kaebusega eelotsusetaotluse esitanud kohtul kontrollida, kas liikmesriigi ametiasutuse poolt vaidlusaluste sätete kohaldamise või rakendamise „kavatsus ja/või kohustus“ on õiguspärane. Selle kohta nähtub eelotsusetaotlusest, et põhikohtuasja poolte hinnangul ei olnud see kaebus põhjendatud. Kuna eelotsusetaotluse esitanud kohtul on palutud see eriarvamus lahendada ja kuna põhikohtuasja poolte vahel on tõepoolest vaidlus selle määrase asjaomaste sätete tõlgenduse ja kehtivuse üle, siis ei ole ilmne, et põhikohtuasja vaidlus ei ole tegelik (vt analoogia alusel 10. detsembri 2002. aasta kohtuotsus, British American Tobacco (Investments) ja Imperial Tobacco, C-491/01, EU:C:2002:741, punktid 36 ja 38, ning 4. mai 2016. aasta kohtuotsus, Pillbox 38, C-477/14, EU:C:2016:324, punkt 17).
- 34 Ülejäänud osas tuginevad argumendid, mille eesmärk on tõendada põhikohtuasja vaidluse kunstlikku laadi ja mis põhinevad asjaolul, et liikmesriigi ametiasutuse poolt puudub mis tahes tegu või tegevusetus, mis annaks alust esitada kaebus õiguspärasuse kohtulikuks kontrollimiseks, kriitikale põhikohtuasjas kõnealuse kaebuse vastuvõetavuse üle ja selle üle, kuidas eelotsusetaotluse esitanud kohus hindas faktilisi asjaolusid selleks, et kohaldada riigisiseses õiguses ette nähtud kriteeriume. Samas ei ole Euroopa Kohtu ülesanne seada kahtluse alla seda hinnangut, mis käesolevas menetluses kuulub liikmesriigi kohtu pädevusse, ega kontrollida, kas otsus eelotsusetaotlus esitada on vastu võetud kohtukorraldust ja -menetlust reguleerivate riigisiseste õigusnormide kohaselt. Järelikult ei ole need argumendid piisavad, et ümber lükata käesoleva kohtuotsuse punktis 32 märgitud asjakohasuse eeldust (vt analoogia alusel 16. juuni 2015. aasta kohtuotsus, Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punkt 26).

- 35 Teiseks, seoses väitega, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole piisavalt toonud välja olulisi faktilisi asjaolusid ega põhjuseid, miks tal tekkisid küsimused põhikohtuasjas kõnealuste sätete tõlgendamise ja kehtivuse kohta, tuleb märkida, et Euroopa Kohtu kodukorra artikli 94 punkti a kohaselt tuleb eelotsusetaotluses anda „lühikäsitluse vaidluse esimest ja asjassepuutuvatest asjaoludest, nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus on need välja selgitanud, või vähemalt käsitluse faktilistest andmetest, millel eelotsuse küsimused põhinevad“.
- 36 Piisab, kui eelotsusetaotlusest nähtuvad põhikohtuasja ese ja selles tekkinud liidu õiguskorda puudutavad peamised küsimused, et liikmesriikidel ja teistel huvitatud pooltel oleks võimalik vastavalt Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklile 23 esitada oma märkused ja osaleda tõhusalt Euroopa Kohtu menetluses (8. septembri 2009. aasta kohtuotsus, Liga Portuguesa de Futebol Profissional ja Bwin International, C-42/07, EU:C:2009:519, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 37 Antud asjas nähtub eelotsusetaotlusest, et Amex on kolme osapoolega maksekaardisüsteemi määruse 2015/751 artikli 2 punkti 18 tähenduses ning et ta on sõlminud liidus kaubamärgi koostamise ja teenuste osutamise lepingu. Seega võib nende lepingute tõttu suur hulk viimase tehtud tehinguid kuuluda – olenevalt sellest, millised vastused annab Euroopa Kohus eelotsuse küsimustele – määruse 2015/751 kohaldamisalasse vastavalt selle määruse artikli 1 lõikele 5.
- 38 Eelotsusetaotluses on niisiis lühidalt, kuid täpselt esitatud põhikohtuasja vaidluse alus ja laad, mille lahendus sõltub tema hinnangul nende sätete tõlgendamisest ja kehtivusest. Sellest järeldub, et eelotsusetaotluse esitanud kohus määratles oma liidu õiguse tõlgendamise taotluse faktiliselt ja õiguslikult piisavalt, et Euroopa Kohus saaks taotlusele anda tarviliku vastuse (vt analoogia alusel 7. juuli 2016. aasta kohtuotsus, Genentech, C-567/14, EU:C:2016:526, punkt 27).
- 39 Teiseks, mis puudutab küsimust, kas eelotsusetaotluse esitanud kohus on piisavalt toonud välja põhjused, miks ta kahtleb põhikohtuasjas kõnealuste sätete tõlgendamises ja kehtivuses, siis tuleneb lojalsest koostööst, mille vaimus tuleb eelotsusemenetlust läbi viia, et liikmesriigi kohtul tuleb eelotsusetaotluses tingimata esitada need täpsed põhjused, miks ta peab liidu õiguse teatavate õigusnormide tõlgendamise või kehtivuse küsimustele antavat vastust vaidluse lahendamisel vajalikuks (vt selle kohta 4. mai 2016. aasta kohtuotsus, Pillbox 38, C-477/14, EU:C:2016:324, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 40 Seetõttu on oluline, et liikmesriigi kohus tooks eelkõige välja täpsed põhjused, mille tõttu ta on hakanud liidu õiguse teatavate õigusnormide tõlgenduses või kehtivuses kahtlema, ning esitaks kehtetuse alused, millega seetõttu tuleb tema arvates arvestada. Selline nõue tuleneb ka kodukorra artikli 94 punktist c (vt selle kohta 4. mai 2016. aasta kohtuotsus, Pillbox 38, C-477/14, EU:C:2016:324, punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 41 Antud juhul märkis eelotsusetaotluse esitanud kohus oma taotluses, korrates osaliselt põhikohtuasja poolte sellekohaseid väiteid, et määruse 2015/751 teatavate sätete tõlgendamine oli ebaselge. Samamoodi märkis ta, et Euroopa Kohtul võib olenevalt nendele sätetele antavast tõlgendusest osutada vajalikuks anda hinnang ka American Expressi esitatud kehtetuse alustele.
- 42 Sellest nähtub, et eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab mitte üksnes seda, et põhikohtuasja poolte esitatud argumendid tõstatavad tõlgendamisküsimuse, mille vastus on ebaselge, vaid ka seda, et American Expressi esitatud kehtetuse alused, mida ta eelotsusetaotluses kordab, võivad osutada põhjendatuks.
- 43 Kolmandaks, seoses väitega, mille kohaselt määruse 2015/751 liikmesriigi ametiasutuse poolse kohaldamise või rakendamise „kavatsuse ja/või kohustuse“ õiguspärasuse kontrollimiseks kaebuse esitamine kujutab endast vahendit, mille abil tahetakse mööda minna EL toimimise lepingus sätestatud õiguskaitsevahendite süsteemist, ja eriti seoses parlamendi seisukohaga, mille kohaselt ei ole see ametiasutus Amexi suhtes võtnud ühtki meetet, tuleb meenutada, et Euroopa Kohus on juba

tunnistanud vastuvõetavaks mitu eelotsusetaotlust, mis käsitlevad teisese õiguse aktide tõlgendamist ja/või kehtivust ja mis on koostatud selliste kaebuste raames, milles taotletakse õiguspärasuse kontrolli, eelkõige kohtuasjades, milles tehti 10. detsembri 2002. aasta kohtuotsus *British American Tobacco (Investments) ja Imperial Tobacco* (C-491/01, EU:C:2002:741), 3. juuni 2008. aasta kohtuotsus *Intertanko jt* (C-308/06, EU:C:2008:312), 8. juuli 2010. aasta kohtuotsus *Afton Chemical* (C-343/09, EU:C:2010:419), 4. mai 2016. aasta kohtuotsus *Pillbox 38* (C-477/14, EU:C:2016:324) ja 4. mai 2016. aasta kohtuotsus *Philip Morris Brands jt* (C-547/14, EU:C:2016:325).

- 44 Lisaks ei sõltu eraõiguslike isikute võimalus tugineda liikmesriigi kohtus üldakti kehtetusele sellest, kas mainitud üldakti suhtes on siseriikliku õiguse alusel juba tegelikult võetud rakendusmeetmeid. Piisab sellest, et liikmesriigi kohtu menetluses on reaalne õigusvaidlus, mille käigus niisuguse akti kehtivuse küsimus kaudselt üles kerkib. Ent nagu nähtub ka käesoleva kohtuotsuse punktides 21, 33, 34, 41 ja 42, on põhikohtuasja vaidluse puhul see tingimus täidetud (vt analoogia alusel 10. detsembri 2002. aasta kohtuotsus, *British American Tobacco (Investments) ja Imperial Tobacco*, C-491/01, EU:C:2002:741, punkt 40; 16. juuni 2015. aasta kohtuotsus, *Gauweiler jt*, C-62/14, EU:C:2015:400, punkt 29; 4. mai 2016. aasta kohtuotsus, *Pillbox 38*, C-477/14, EU:C:2016:324, punkt 19, ja 4. mai 2016. aasta kohtuotsus, *Philip Morris Brands jt*, C-547/14, EU:C:2016:325, punkt 35).
- 45 Neil asjaoludel ei ilmne, et põhikohtuasja kaebus esitati selleks, et minna mööda EL toimimise lepingus sätestatud õiguskaitsevahendite süsteemist.
- 46 Lõpuks tuleb märkida, et eelnevaid kaalutlusi ei sea kahtluse alla parlamendi ja komisjoni väide, mille kohaselt tuleks käesolevat kohtuasja, mis puudutab määruse tõlgendamist ja kehtivust, eristada kohtuasjadest, mis on seotud direktiivi tõlgendamise ja kehtivusega, võttes arvesse, et erinevalt direktiivist on määrus ELTL artikli 288 kohaselt vahetult kohaldatav ning et käesoleval juhul ei eelda põhikohtuasjas kõnealused sätted liikmesriikide poolt mingit sekkumist.
- 47 Nimelt, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 37, määravad esitatud küsimustele Euroopa Kohtu antud vastused ära selle, millises ulatuses tuleb käsitada, et sellistele kolme osapoolega maksekaardisüsteemidele nagu Amex laienevad kohustused, mis tulenevad määruse 2015/751 artiklitest 3–5 ja 7, mis eeldavad liikmesriikide poolt teatavat sekkumist. Selle kohta tuleb eeskätt meenutada, et nimetatud määruse artiklite 13 ja 14 kohaselt liikmesriigid esiteks määravad pädevad asutused, kelle pädevuses on käesoleva määruse täitmise tagamine ning kellele on antud uurimisalased ja täitmise tagamise volitused, ja teiseks kehtestavad õigusnormid, mis käsitlevad käesoleva määruse rikkumise eest kohaldatavaid karistusi, ning võtavad nende rakendamise tagamiseks kõik vajalikud meetmed. Muu hulgas nähtub eelotsusetaotlusest, et liikmesriigi ametiasutus haldab rahandusministeeriumi, kes vastavalt määruse 2015/751 artiklitele 13 ja 14 vastutab lõppinstantsina Ühendkuningriigile selle määruse mis tahes moel rakendamisega seotud kohustuste täitmise eest.
- 48 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et eelotsusetaotlus on vastuvõetav.

Esimene küsimus

- 49 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub esimese küsimusega selgitada sisuliselt, kas määruse 2015/751 artikli 1 lõiget 5 tuleb tõlgendada nii, et ühelt poolt kaubamärgi kooskasutuse partneri või agendi ja teiselt poolt kolme osapoolega maksekaardisüsteemi vahelise lepingu raames on nõutav, et see kooskasutuse partner või agent tegutseks väljastajana nimetatud määruse artikli 2 punkti 2 tähenduses, selleks et nimetatud süsteemi saaks käsitada niisugusena, et see annab kaardipõhiseid makseinstrumente välja koos kaubamärgi kooskasutuse partneriga või agendi kaudu, ja seega nelja osapoolega maksekaardisüsteemina viidatud sätetest esimese tähenduses.

- 50 Kõigepealt tuleb märkida, et määruse 2015/751 artikli 1 lõike 3 punkti c kohaselt ei kohaldata II peatükki, mille artiklid 3–5 näevad ette vahendustasu piirmäära käsitlevad normid tarbija kaarditehingutele, „kolme osapoolega maksekaardisüsteemide välja antud maksekaartidega tehtavate tehingute“ suhtes. Samamoodi on nimetatud määruse artikli 1 lõikes 4 sätestatud, et määruse artiklit 7, mis näeb ette maksekaardisüsteemi ja töötlevate üksuste eraldamise kohustuse, ei kohaldata „kolme osapoolega maksekaardisüsteemidele“.
- 51 Samas on määruse 2015/751 artikli 1 lõikes 5 nagu ka artikli 2 punktis 18, milles on antud kolme osapoolega maksekaardisüsteemi määratlus, sätestatud, et kui selline süsteem „annab teistele makseteenuse pakkujatele loa kaardipõhiste makseinstrumentide väljastamiseks või kaardipõhiste maksetehingute vastuvõtmiseks või mõlemaks või annab kaardipõhiseid makseinstrumente välja koos kaubamärgi kooskasutuse partneriga või agendi kaudu, käsitatakse seda süsteemi nelja osapoolega maksekaardisüsteemina“.
- 52 Sellest tuleneb, et üldjuhul ei laiene kolme osapoolega maksekaardisüsteemile määruse 2015/751 artiklitest 3–5 ja artiklist 7 tulenevad kohustused, välja arvatud juhul, kui see süsteem vastab ühele nimetatud määruse artikli 1 lõikes 5 osutatud kolmest juhtumist: on teistele makseteenuse pakkujatele loa andmine kaardipõhiste makseinstrumentide väljastamiseks või kaardipõhiste maksetehingute vastuvõtmiseks või mõlemaks (esimene juhtum), annab kaardipõhiseid makseinstrumente välja koos kaubamärgi kooskasutuse partneriga (teine juhtum) või annab makseinstrumente välja agendi kaudu (kolmas juhtum). Kõigi kolme juhtumi puhul käsitatakse kolme osapoolega maksekaardisüsteemi viimati nimetatud sätte alusel nelja osapoolega maksekaardisüsteemina.
- 53 American Express väidab sellega seoses, et määruse 2015/751 artikli 1 lõiget 5 tuleb tõlgendada nii, et kolme osapoolega maksekaardisüsteemi saab käsitada nelja osapoolega maksekaardisüsteemina üksnes tingimusel, et vähemalt üks kolmandast isikust makseteenuse pakkuja tegutseb maksetehingus väljastajana või vastuvõtjana, kas siis loa saanud väljastajana, loa saanud vastuvõtjana, kaubamärgi kooskasutuse partnerina või agendina, kes teostab makseinstrumentide väljastamise tegevust selle süsteemi asemel.
- 54 Siinkohal tuleb meenutada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb liidu õiguse sätte tõlgendamisel arvestada mitte üksnes selle sõnastust, vaid ka konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osaks säte on (21. septembri 2017. aasta kohtuotsus, komisjon vs. Saksamaa, C-616/15, EU:C:2017:721, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 55 Esiteks, mis puudutab määruse 2015/751 artikli 1 lõikes 5 kasutatud mõisteid, millega kirjeldatakse selles ette nähtud teist ja kolmandat juhtumit, mis on esimese eelotsuse küsimuse ese, siis tuleb märkida, et „väljastaja“ on määruse 2015/751 artikli 2 punktis 2 määratletud kui „makseteenuse pakkuja, kellel on leping maksja varustamiseks makseinstrumendiga ning maksja kaardipõhiste maksetehingute algamiseks ja töötlemiseks“. Määruse põhjenduses 29 on täpsustatud, et „[v]äljastamisteenus põhineb makseinstrumendi väljastaja ja maksja vahelisel lepingulisel suhtel, olenemata sellest, kas väljastaja hoiab raha maksja nimel“, et „[m]aksekaardi väljastaja teeb maksekaardi maksjale kättesaadavaks, võimaldab teha tehinguid terminalides või muude selliste vahendite abil ning võib tagada makse edastamise vastuvõtjale tehingute puhul, mis on vastavuses asjaomase maksekaardisüsteemi eeskirjadega“, ning et „[s]eetõttu ei käsitata väljastamisena pelgalt maksekaartide levitamist või tehniliste teenuste osutamist, näiteks andmete töötlemist või säilitamist“.
- 56 Teise juhtumi puhul, mis on sätestatud määruse 2015/751 artikli 1 lõikes 5, nimelt lepingu sõlmimine kolme osapoolega maksekaardisüsteemi ja kaubamärgi kooskasutuse partneri vahel, tuleb meenutada, et „kaubamärgi kooskasutus“ on määratletud selle määruse artikli 2 punktis 32 kui „vähemalt ühe makselahenduse kaubamärgi ja vähemalt ühe mõne muu teenuse pakkuja kaubamärgi kasutamine samal kaardipõhisel makseinstrumendil“. Mõiste „makselahenduse kaubamärk“ ise on määratletud

määruse artikli 2 punktis 30 kui „mis tahes füüsilisel andmekandjal asetsev või digitaalselt avaldatud nimi, termin, tähis, sümbol või nende kombinatsioon, millega on võimalik näidata, millise maksekaardiskeemi raames kaardipõhised maksetehingud tehakse“.

- 57 Mis puudutab määruse 2015/751 artiklil 1 lõikes 5 sätestatud kolmandat juhtumit, mis on lepingu sõlmimine kolme osapoolega maksekaardisüsteemi ja agendi vahel, siis on tõsi, et see määrus ei anna „agendi“ mõiste määratlust. Samas tuleneb direktiivi 2015/2366, mis samuti kuulub makseteenuste valdkonna liidu õigusraamistikku, põhjendusest 2, et selle raamistiku läbivaatamise tulemusel võeti vastu määrus 2015/751. Nimetatud direktiivi põhjendust 6 nähtub lisaks, et liidu seadusandja soovis tagada, et õigusraamistikku kohaldatakse kogu liidus järjepidevalt.
- 58 Ent nagu märgib American Express, on direktiivi 2015/2366 artikli 4 punktis 38 „agent“ määratletud kui „füüsiline või juriidiline isik, kes tegutseb makseteenuste osutamisel makseasutuse nimel“, samas täpsustavad selle direktiivi artikli 4 punkt 3 ja I lisa, et makseinstrumentide väljastamine ja/või maksetehingute vastuvõtmine kuuluvad selliste makseteenuste hulka.
- 59 Seega ei saa mõistete „kaubamärgi kooskasutus“ ja „agent“ asjaomastest määratlustest tuletada, et kaubamärgi kooskasutuse partner või agent, kes on kolme osapoolega maksesüsteemiga sõlminud lepingu, osaleb selles süsteemis tingimata kui väljastaja määruse 2015/751 artikli 2 punkti 2 tähenduses.
- 60 Tuleb seega sedastada, nagu märkis sisuliselt ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 87 ja 90, et ei määruse 2015/751 artikli 1 lõike 5 ega artikli 2 punkti 18 sõnastusest ei nähtu otseselt, et kaubamärgi kooskasutuse partner või agent peab ise osalema väljastamistegevuses. Kui liidu seadusandja oleks soovinud laiendada selle sätte kohaldamisala ka niisugustele olukordadele, siis oleks ta saanud seda sõnaselgelt kõnealuses sättes ette näha, mida ta aga ei ole teinud (vt analoogia alusel 19. märtsi 2009. aasta kohtuotsus, komisjon *vs.* Itaalia, C-275/07, EU:C:2009:169, punkt 99).
- 61 Pealegi, olgugi et määruse nr 2015/751 põhjenduses 28 on märgitud, et „kolme osapoolega maksekaardisüsteeme, mis kasutavad makseteenuse pakkujaid väljastajatena või vastuvõtjatena, tuleb käsitada nelja osapoolega maksekaardisüsteemidena“, ei saa sellest järeldada, et nimetatud määruse artikli 1 lõike 5 kohaldamisalasse kuulub üksnes see olukord. Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 52, hõlmab see säte muu hulgas ka olukorda, kus kolme osapoolega maksekaardisüsteem „annab teistele makseteenuse pakkujatele loa kaardipõhiste makseinstrumentide väljastamiseks või kaardipõhiste maksetehingute vastuvõtmiseks või mõlemaks“.
- 62 Lisaks, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 90 märkis, näib määruse 2015/751 artikli 1 lõike 5 sõnastuse, eriti lauseosa „kui kolme osapoolega maksekaardisüsteem [...] annab kaardipõhiseid makseinstrumente välja“ põhjal, et see süsteem osaleb ise väljastamistegevuses.
- 63 Teiseks, mis puudutab selle sätte ülesehitust, siis on selge, et kolme osapoolega maksekaardisüsteemi tuleb käsitada nelja osapoolega maksekaardisüsteemina eelkõige selles sättes esimesena nimetatud juhtumi puhul, see tähendab siis, kui see süsteem „annab teistele makseteenuse pakkujatele loa kaardipõhiste makseinstrumentide väljastamiseks või kaardipõhiste maksetehingute vastuvõtmiseks või mõlemaks“.
- 64 Sellest järeldub, nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 77 ja 78, et olukord, kus kolmas isik sõlmib kolme osapoolega maksekaardisüsteemiga lepingu, mis näeb ette, et see kolmas isik väljastab või võtab vastu selle süsteemi jaoks kaardipõhiseid makseinstrumente, vastab esimesena nimetatud juhtumile.

- 65 Tuleb seega tõdeda, et määruse 2015/751 artikli 1 lõikes 5 osutatud teisele ja kolmandale juhtumile American Expressi pakutud tõlgendus, mille kohaselt leping kolmanda isikuga kuulub nende juhtumite hulka vaid siis, kui see kolmas isik väljastab selle süsteemi jaoks kaardipõhiseid makseinstrumente, võib need eeldused suuresti sisutühjaks muuta.
- 66 Pealegi, kuigi esimene juhtum viitab sõnaselgelt asjaolule, et kolmas isik, kellele on antud luba, on samuti „makseteenuse pakkuja“, ei näe teine ja kolmas juhtum sõnaselgelt ette, et kaubamärgi kooskasutuse partner või agent peab tingimata olema selline teenusepakkuja. Seega ei saa välistada, et kooskasutuse partner võib olla kaasatud muudesse tegevustesse peale makseteenuste osutamise ja seega muudesse tegevustesse kui need, mis seisnevad kaardipõhiste makseinstrumentide väljastamises või vastuvõtmises.
- 67 Kolmandaks, seoses eesmärkidega, mida taotletakse määrusega 2015/751, mille hulka kuuluvad põhikohtuasjas kõnealused sätted, nähtub selle määruse põhjendusest 43, et need eesmärgid on kehtestada ühtsed nõuded kaardipõhiste maksetehingutele ning kaardipõhiste interneti- ja mobiilimaksetele. Määruse põhjenduses 10 on täpsustatud, et vahendustasude reguleerimise eesmärk on parandada siseturu toimimist ja aidata vähendada tehingukulusid tarbijate jaoks.
- 68 Mis puudutab sellise regulatsiooni kohaldatavust kolme osapoolega maksekaardisüsteemidele, siis nähtub määruse 2015/751 põhjendusest 28, et liidu seadusandja pidas vajalikuks käsitada teataval asjaoludel neid süsteeme nelja osapoolega maksekaardisüsteemidena ja kohaldada neile süsteemidele samu reegleid kui viimati nimetatutele just „kaudse vahendustasu“ arvessevõtmiseks ja „võrdsete tingimuste tagamiseks“.
- 69 Lisaks nähtub mitmest määruse 2015/751 sättest, eelkõige selle määruse põhjendusest 31, artiklist 5 ja artikli 13 lõikest 6, et määruse eesmärk on ära hoida ka nendes sisalduvatest normidest kõrvalehoidumist, eriti mis puudutab vahendustasude piirmäära.
- 70 Mis puudutab vahendustasu, siis on see määruse 2015/751 artikli 2 punktis 10 üldiselt määratletud kui „väljastaja ja vastuvõtja vahelise iga otsese või kaudse (st kolmanda isiku kaudu) tehingu eest makstud tasu“ ning sama säte täpsustab, et „[n]etohüvitis või muud kokkulepitud tasud arvatakse vahendustasu hulka“. „Netohüvitis“ ise on selle määruse artikli 2 punktis 11 määratletud kui „maksete, tagasimaksete või soodustuste netosumma, mille väljastaja on saanud maksekaardisüsteemilt, vastuvõtjalt või mis tahes muult vahendajalt seoses kaardipõhiste maksetehingutega või nendega seotud toimingutega“.
- 71 Neil asjaoludel ei saa välistada, mida sisuliselt väitis ka komisjon, et teatavat liiki tasu või soodustust saab pidada kaudseks vahendustasuks määruse 2015/751 põhjenduse 28 tähenduses, ilma et kaubamärgi kooskasutuse partner või agent, kellega on kolme osapoolega maksekaardisüsteemil sõlmitud leping, peaks tingimata osalema sellise süsteemi väljastamistegevuses. Seega võib osutada keeruliseks saavutada määruse 2015/751 eesmärgi, eriti seda, mis on sätestatud artikli 1 lõikes 5, see tähendab tagada turul võrdsed konkurentsitingimused, kui olukorrad, milles kooskasutuse partner või agent ei tegutse väljastajana nimetatud määruse artikli 2 punkti 2 tähenduses, peaksid seetõttu jääma välja nimetatud määruse artiklites 3–5 ja artiklis 7 sätestatud reeglite kohaldamisalast.
- 72 Järelikult, kui kolme osapoolega maksekaardisüsteem sõlmib kaubamärgi kooskasutuse lepingu määruse 2015/751 artikli 2 punkti 32 tähenduses või lepingu agendiga direktiivi 2015/2366 artikli 4 punkti 38 tähenduses, tuleb seda süsteemi käsitada nelja osapoolega maksekaardisüsteemina nimetatud määruse artikli 1 lõike 5 alusel, mistõttu selle suhtes kuuluvad kohaldamisele nimetatud määruse artiklitest 3–5 ja artiklist 7 tulenevad kohustused.
- 73 Eelnevat arvesse võttes tuleb esimesele eelotsuse küsimusele vastata, et määruse 2015/751 artikli 1 lõiget 5 tuleb tõlgendada nii, et ühelt poolt kaubamärgi kooskasutuse partneri või agendi ja teiselt poolt kolme osapoolega maksekaardisüsteemi vahelise lepingu raames ei ole nõutav, et see kooskasutuse partner või agent tegutseks väljastajana nimetatud määruse artikli 2 punkti 2 tähenduses,

selleks et nimetatud süsteemi saaks käsitada niisugusena, et see annab kaardipõhiseid makseinstrumente välja koos kaubamärgi kooskasutuse partneriga või agendi kaudu, ja seega nelja osapoolega maksekaardisüsteemina viidatud sätetest esimese tähenduses.

Teine küsimus

- 74 Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib teise küsimusega sisuliselt seda, kas määruse 2015/751 artikli 1 lõige 5 ja artikli 2 punkt 18 on kehtetud selles osas, milles need näevad ette, et kolme osapoolega maksekaardisüsteemi tuleb käsitada nelja osapoolega maksekaardisüsteemina pelgalt seetõttu, et see on sõlminud kaubamärgi kooskasutuse partneri või agendiga lepingu, isegi kui kooskasutuse partner või agent ei tegutse selle lepingu raames väljastajana nimetatud määruse artikli 2 punkti 2 tähenduses.

Väide, et rikutud on põhjendamiskohustust

- 75 Põhjendamiskohustusega seoses tuleb meenutada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast tuleneb, et kuigi liidu akti põhjendused, mis on nõutud ETL artikli 296 lõikes 2, peavad näitama selgelt ja ühemõtteliselt asjaomase akti vastuvõtja arutluskäiku, nii et huvitatud isikutel oleks võimalik tutvuda võetud meetme põhjendustega ning Euroopa Kohus võiks teostada selle üle kontrolli, ei ole sellegipoolest nõutav, et põhjendused sisaldaksid kõiki asjakohaseid õiguslikke ja faktilisi asjaolusid. Põhjendamiskohustuse järgimise hindamisel tuleb ka arvestada mitte ainult akti sõnastust, vaid ka selle konteksti ning kõiki vastavat küsimust reguleerivaid õigusnorme (16. juuni 2015. aasta kohtuotsus, Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punkt 70 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 76 Lisaks on Euroopa Kohus korduvalt leidnud, et kui üldkohaldatavast õigusaktist nähtub institutsiooni taotletava eesmärgi põhisisu, oleks liigne nõuda, et erinevad tehnilised valikud oleks eraldi põhjendatud (3. märtsi 2016. aasta kohtuotsus, Hispaania vs. komisjon, C-26/15 P, ei avaldata, EU:C:2016:132, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 77 Antud asja puhul selgitab määruse 2015/751 põhjendus 28 piisavalt selgelt loogikat, millele tugineb kolme osapoolega maksekaardisüsteemide teatud juhtudel samastamine nelja osapoolega maksekaardisüsteemidega. Nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 68, näeb see põhjendus nimelt ette, et „kaudse vahendustasu arvessevõtmiseks“ ja „võrdsete tingimuste tagamiseks“ tuleks kolme osapoolega maksekaardisüsteemi käsitada nelja osapoolega maksekaardisüsteemidena ning nende puhul tuleks järgida samu norme, samas kui „läbipaistvusnõudeid ja muid ärireegleid puudutavaid meetmeid tuleks kohaldada kõigi pakkujate suhtes“.
- 78 Lisaks toovad määruse 2015/751 põhjendus 28, artikli 1 lõike 5 teine lause ja artikli 2 punktid 17 ja 18 välja kolme osapoolega maksekaardisüsteemide ja nelja osapoolega maksekaardisüsteemide vahelised erinevused, mis põhjendavad, et vahendustasude piirmäära ning maksekaardisüsteemi ja töötlevate üksuste eraldamist käsitlevate normide kohaldamiseks on esimeste samastamine teistega üksnes osaline.
- 79 Siit nähtub, nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 117 sisuliselt märkis, et kuivõrd need sätted toovad välja olukorra tervikuna, mis viis kolme osapoolega maksekaardisüsteemi osalise samastamiseni nelja osapoolega maksekaardisüsteemiga, samuti selle samastamisega taotletavad üldeesmärgid, võimaldavad need seega vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 75 meenutatud kohtupraktikale asjaomastel isikutel tutvuda sellise samastamise põhjendusega ja Euroopa Kohtul teostada oma kontrolli.
- 80 Vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktides 75 ja 76 viidatud kohtupraktikale ei olnud liidu seadusandja neil asjaoludel kohustatud ette nägema määruses 2015/751 põhjendusi kõikidele kasutatavatele tehnilistele valikutele, millel tuginevad määruse artikli 1 lõikes 5 osutatud kolm juhtumit.

- 81 Seega ei saa asuda seisukohale, et määrus 2015/751 on selles osas põhjendamata, mis tooks kaasa selle määruse artikli 1 lõike 5 ja artikli 2 punkti 18 kehtetuse.

Väide, et esineb ilmne hindamisviga

- 82 Eelotsusetaotlusest nähtub, et määruse 2015/751 artikli 1 lõike 5 ja artikli 2 punkti 18 kehtivus on põhikohtuasjas vaidlustatud seetõttu, et nende sätete puhul on väidetavalt tehtud ilmne hindamisviga. Nimelt näevad need väidetavalt ette, et ühelt poolt kaubamärgi kooskasutuse partneri või agendi ja teiselt poolt kolme osapoolega maksekaardisüsteemi vahel sõlmitud lepingu raames ei ole nõutav, et see partner või agent oleks seotud kolme osapoolega maksekaardisüsteemi väljastamistegevusega, et seda süsteemi käsitada nelja osapoolega maksekaardisüsteemina.
- 83 Samas ei nähtu käesoleva menetluse käigus Euroopa Kohtule saadetud dokumentidest, et liidu seadusandja oleks sel põhjusel teinud määruse 2015/751 artikli 1 lõike 5 ja artikli 2 punkti 18 osas ilmse hindamisvea.
- 84 Nimelt, nagu märkis sisuliselt kohtujurist oma ettepaneku punktides 121–124, ei nähtu käesoleva menetluse käigus Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest, et liidu seadusandja on teinud vea, kui otsustas, millisel määral tuleks samastada määruse 2015/751 artiklites 3–5 ja artiklis 7 sätestatud normide osas kolme osapoolega maksekaardisüsteemi ja nelja osapoolega maksekaardisüsteemi, et saavutada käesoleva kohtuotsuse punktides 67–69 meenutatud eesmärgid.

Väide, et rikutud on proportsionaalsuse põhimõtet

- 85 Tuleb meenutada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt nõuab proportsionaalsuse põhimõte, et liidu institutsioonide aktid oleksid vastava õigusaktiga taotletavate õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks sobivad ega läheks kaugemale sellest, mis on nende eesmärkide saavutamiseks vajalik (16. juuni 2015. aasta kohtuotsus, Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punkt 67 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 86 Mis puudutab nende tingimuste täidetuse kohtulikku kontrolli, siis on Euroopa Kohus tunnustanud liidu seadusandja ulatuslikku kaalutusõigust talle antud pädevuse teostamisel niisugustes valdkondades, kus ta peab tegema nii poliitilisi kui ka majanduslikke või sotsiaalseid valikuid või kus ta peab läbi viima keerulise hindamise või andma hinnangu. Seega ei ole vaja välja selgitada, kas niisuguses valdkonnas võetud meede on ainus või parim võimalik vahend, sest meetme õiguspärasust saab mõjutada üksnes see, kas meede on pädevate institutsioonide poolt taotletavat eesmärki arvestades ilmselgelt sobimatu (8. juuni 2010. aasta kohtuotsus, Vodafone jt, C-58/08, EU:C:2010:321, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 87 Kuivõrd antud juhul ei ole ühegi Euroopa Kohtule esitatud dokumendiga võimalik tõendada, et määruse 2015/751 artikli 1 lõike 5 ja artikli 2 punkt 18 ei ole sobivad selliste õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks, nagu on välja toodud käesoleva kohtuotsuse punktides 67–69, tuleb tagasi lükata argument, mille kohaselt rikuvad need sätted proportsionaalsuse põhimõtet selles osas, milles need ei näe ette kolme osapoolega maksekaardisüsteemi ja nelja osapoolega maksekaardisüsteemi samastamisele tingimust, et asjaomane kaubamärgi kooskasutuse partner või agent peab tegutsema väljastajana. Nimelt, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 71, siis kuna ei saa välistada, et kaubamärgi kooskasutuse või agendilepingu korral võib esineda teatavat liiki tasu või soodustus, ilma et kooskasutuse partner või agent peaks olema tingimata seotud asjaomase kolme osapoolega süsteemi väljastamistegevusega, ei olnud neid eesmarke silmas pidades ilmselgelt asjakohatu kohaldada nimetatud määrusega kehtestatud vahendustasude piirmäärasid ka sellisele tasule.
- 88 Kõigest eelnevast nähtub, et teise eelotsuse küsimuse analüüsimisel ei ilmnunud ühtegi määruse 2015/751 artikli 1 lõike 5 ja artikli 2 punkti 18 kehtivust mõjutavat asjaolu.

Kohtukulud

- 89 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta määruse (EL) 2015/751 kaardipõhiste maksetehingute vahendustasude kohta artikli 1 lõiget 5 tuleb tõlgendada nii, et ühelt poolt kaubamärgi kooskasutuse partneri või agendi ja teiselt poolt kolme osapoolega maksekaardisüsteemi vahelise lepingu raames ei ole nõutav, et see kooskasutuse partner või agent tegutseks väljastajana nimetatud määruse artikli 2 punkti 2 tähenduses, selleks et nimetatud süsteemi saaks käsitada niisugusena, et see annab kaardipõhiseid makseinstrumente välja koos kaubamärgi kooskasutuse partneriga või agendi kaudu, ja seega nelja osapoolega maksekaardisüsteemina viidatud sätetest esimese tähenduses.
2. Teise eelotsuse küsimuse analüüsimisel ei ilmnenud ühtegi määruse 2015/751 artikli 1 lõike 5 ja artikli 2 punkti 18 kehtivust mõjutavat asjaolu.

Allkirjad